

A GKI Gazdaságkutató Zrt. 2023/2. előrejelzése 2023-ra

(A GKI 2023. márciusi előrejelzésének aktualizálása. Összefoglaló. Lezárva: 2023. június 23.)

A GKI legutóbbi, márciusi részletes előrejelzése **mindenekelőtt az idei visszaesés feltételezésében, az infláció-csökkenés lassabb voltában, továbbá az EU-transzferekhez való hozzáférés valószínűsített késedelmének mértékében tért el** a többségi állásponttól. A GKI júniusban nem változtatott gazdasági előrejelzésének fő megállapításain. Továbbra is az idei **GDP 0,5%-os visszaesésére számít**, sőt az ennél is nagyobb csökkenés veszélyét csak a mezőgazdaság prognosztizálnál is gyorsabb bővülése akadályozhatja meg. A GKI továbbra is az **infláció 19% körüli** idei emelkedését jelzi előre, de a korábban gondoltnál lényegesen **nagyobb esélyt ad az év végi egyszámjegyű** áremelkedés, s ezzel a valamivel 19% alatti átlagos áremelkedés elérésének. Az EU-transzferekkel kapcsolatban pedig mind általánosabb vélemény, hogy erre idén már legfeljebb minimális mértékben kerül sor, sőt a magyar kormányzat valós **megállapodási készsége is kétségessé** vált.

Magyarországon 2023 első negyedében **folymatódott a recesszió**, a GDP az előző negyedévhez viszonyítva harmadik negyedéve csökkent (0,2%-kal), sőt immár az előző év azonos időszakához viszonyítva is visszaesés volt (0,9%-kal). Az első négy hónapban az ipari termelés 3,2%-kal, az építőipari 7,7%-kal, a kiskereskedelmi forgalom 10,4%-kal volt kisebb az egy évvel korábbinál. Az **üzleti várakozások** nem utalnak gyors kilábalásra, júniusban a szolgáltató bizalmi index 5, az ipari 7, az építőipari és a kereskedelmi pedig egyenesen 38-38 havi **mélypontjára** süllyedt. A **mezőgazdasági** GDP viszont a tavalyi brutális visszaesés után a prognosztizálnál is gyorsabban bővíthet. A GKI idén már nem számít ipari növekedésre (sőt némi csökkenést is lehetségesnek tart), s 10, illetve 4%-ra emelte az építőipari, illetve a kiskereskedelmi visszaesés várható mértékét. Idén a tavalyinál közel 20%-kal kevesebb, 16-17 ezer lakás átadása várható. Több **szolgáltató** ágazatban – például pénzügy, szállítás, turizmus, telekom – viszont szerény növekedés valószínű. A foglalkoztatás idén várhatóan minimálisan, de emelkedik, a **munkanélküliségi ráta** a tavalyi 3,6%-ról csak kissé, 3,9%-ra nő.

A GKI 3%-ról 2,5%-ra csökkentette a **fogyasztás** várható idei visszaesését, mivel az első negyedévben a természetbeni juttatások volumene meglepő mértékben, 4,7%-kal emelkedett. A vásárolt fogyasztás esetében viszont 3,5%-os visszaesésre számít. Áprilisban a vállalkozási szektorban 16,4, a költségvetésiben 13,4%-kal emelkedett a bruttó átlagkereset, ami (24%-os) áremelkedés mellett 6,2, illetve 8,5, **átlagosan közel 7%-os áprilisi reálkereset-csökkenést** jelentett. A GKI az év egészében 16% körüli keresetemelkedést valószínűsít, de ennél magasabbat is elképzelhetőnek tart a költségvetési szektor minimális működőképességének fenntartása, illetve a megígért béremelések teljesítése, az üzleti szféra prosperáló részében a munkavállalói követelések teljesítése következtében. A 16%-os keresetemelkedés **éves átlagban** (19%-os infláció esetén) **2,5%-os reálkereset-csökkenést** jelentene (a vállalkozói szektorban stagnálást, de a költségvetési szektorban 6% körüli veszteséget). 2023 végén azonban már nőhet a keresetek reálértéke. A **nyugdíjak** reálértékének megőrzését törvény garantálja, de a gyakorlatban némi csökkenést fog jelenteni, hogy idén nincs esély nyugdíjprémium kifizetésére. A **reáljövedelmek** – a magas bázis, például a tavalyi szja-visszatérítések következtében – a reálkereseteknél jelentősebben, 3-3,5%-kal csökkennek.

Az **állami beruházások** befagyasztása és átütemezése már 2022 nyarán megkezdődött, tavaly ősszel lista jelent meg többszáz - jelentős részben infrastrukturális jellegű – felfüggesztett fejlesztésről. Idén májusban ezek nagy részének támogatási szerződését a kormány meg is szüntette. A magyarázat nyilvánvalóan a **költségvetési – ezen belül EU-források – hiánya**. A kormányzat a **vállalkozói beruházások** fellendülésétől reméli ennek legalább részleges ellensúlyozását. A háború közelsége, a

magyar gazdaságpolitika kiszámíthatatlansága, a fejlesztésekre fordítható vállalati források csökkenése, a hitelek drágasága, a költségvetés korlátozott teherviselő képessége, valamint a bizonytalan bel- és külföldi kereslet azonban valószínűtlenné teszi ennek megvalósulását. Az újabb és újabb akkumulátorgyárak létesítésének bejelentése egyelőre ehhez kevés. A GKI változatlanul az **állóeszköz-felhalmozás 4% körüli idei visszaesésére számít**.

A módosított 2023. évi költségvetés már elfogadásakor **elszakadt a valós folyamatoktól**. Az államháztartás pénzforgalmi hiánya ugyanis már 2023 első négy hónapjában csaknem elérte, majd **május végére meghaladta az éves előirányzat 80%-át (81,3%)**. Ennek magyarázata egyrészt a túl optimista növekedési előrejelzésben – például fogyasztásbővülésben –, másrészt az előirányzott EU transferek elmaradásában rejlik. Miközben az alultervezett infláció a költségvetés bevételei szempontjából (legalábbis rövidtávon) kedvező hatású, a kiadási oldalon pótlólagos feszültségek és kockázatok forrása. Különösen aggasztó az adósságszolgálat emelkedése. A GKI szerint nagy – mindenekelőtt az EU-transzferek beérkezésétől és az ezek terhére megelőlegezett kiadásoktól függő – bizonytalanság mellett, egyensúlyjavító intézkedések nélkül a GDP 1,5%-át is elérő deficit-túllépés is bekövetkezhetne. A GKI azt feltételezi, hogy a kormányzat e **többletdeficit mintegy felét kiigazítás, másik felét a hiány elengedése** formájában fogja kezelni. Vagyis az előirányzott 3,9%-os GDP-arányos deficittel szemben **4,7% körüli hiányra** számít. A GDP-arányos **államadósság** csökkentését az **infláció 2023-ban is segíti**, lehetséges az adósságráta 69% körülire csökkentése.

Az év egészében 19% körüli áremelkedés várható. A magas ütem részben az áthúzódó hatások következménye, például az energiaárak szeptemberig, az üzemanyag-árak decemberig emelik az idei árszínvonalat. Ugyanakkor ennek a bázishatásnak a kifizetése az előző év azonos időszakához képest **gyors árcsökkenést** vetít előre. A további havi áremelések legkeményebb akadálya a **vásárlóerő csökkenése**. Az év végére **megvalósulhat az egyszámjegyű** áremelkedés elérése. A fogyasztói áremelkedésnél magasabb maginfláció, az energiaárak várható emelkedése, a költségvetés nehéz helyzete, az árapkák megszüntetése, a keresetnövekedés esetleges gyorsulása, s nem utolsósorban a forint jelentős gyengülésének lehetősége azonban **fékezheti, sőt meg is akadályozhatja** ennek elérését.

A GKI éves átlagban a tavalyihoz hasonló, **390 forint körüli euróval**, vagyis az első öthavi 383 és június utolsó előtti hetének 370 forintos árfolyamához képest a **második félévben jelentősen gyengülő** forinttal számol. A forint idei eddigi erősödésében ugyanis meghatározó szerepe volt a kiugróan **magas magyar irányadó kamatnak**, ami spekulációs pénzt is vonzott az országba. Bár a forint jól bírta a kamatcsökkentési periódus megkezdését, a folytatódó magyar kamatcsökkentési ciklus ezt a pénzáramlást fokozatosan megfordíthatja. Ráadásul a nagy központi bankok inkább kamatemelésen gondolkodnak, ami tovább csökkenti a magyar kamatelőnyt. Emellett **elúszóban van az a forint erősödéséhez a háttérben igencsak hozzájáruló remény** is, hogy hamar sikerül megállapodni az EU-val jelentős összegű, viszonylag gyorsan és ténylegesen felhasználható transferekről. Kedvezőtlen hatású az államháztartás magas finanszírozási igénye, s csökkentik a befektetői bizalmat az állam folytatódó, piacidegen beavatkozásai, továbbá az EU-val és az USA-val konfrontatív, Oroszországgal megértő magyar kül- és gazdaságpolitika is. Mindez akkor is gyengítheti a forintot, ha a hitelminősítők egyelőre még kívárnak. Például a Fitch júniusban nem változtatott a magyar besoroláson, így a lehetséges leminősítésre utaló negatív kilátásokon sem.

A GKI arra számít, hogy amennyiben a megkezdett havi 100 pontos kamatcsökkentés más forintgyengítő hatásokkal együtt **400 forint fölé gyengítené** az árfolyamot, az **nem lesz töretlenül folytatható**. **Lehetséges, hogy túl optimista** az a jelenleg széles körben elterjedt vélemény, miszerint már szeptemberben 13%-ra csökkenhet az irányadó kamat, mely így újra azonos lenne az alapkamattal. Az őszi vagy kora tél folyamán azonban ez az **összeérés** valóban bekövetkezhet. Kedvező esetben – ha az

infláció, és főleg az árfolyam alakulása ezt lehetővé teszi – még az idén megkezdődhet az alapkamat csökkentése is (kb. 12%-ra). Ugyanakkor a forint vészes gyengülése – például túlzott sebességű kamatcsökkentés vagy az EU-tárgyalások megszakadása esetén – a kamatcsökkentési folyamat leállításához, egészen szélsőséges esetben újabb szigorításhoz is vezethet.

A **folyó fizetési mérleg** tavalyi, az év egészében 13,6 milliárd eurós deficitje után az idei első négyhavi hiány csak 0,5 milliárd euró volt. Igaz, a főleg májusban szokásos profitrepatriálás, jelentős adósságszolgálati terhek kifizetése még hátra van, s a gazdaság élénkülése is rontani fogja az egyenleget. Az év egészében **6 milliárd euró körüli hiány, a GDP 3%-a** várható. Aggasztó viszont, hogy az EU-transzferek beáramlása egyelőre minimális – az első négy hónapban 0,5 milliárd euró –, s ebben idén már nem várható fordulat. Az év egészében a **folyó fizetési és tőkemérleg hiánya 4 milliárd euró körüli, a GDP 2%-a** lehet. Az MNB nemzetközi **tartaléka** 2023 április végén 39,9 milliárd euró volt, ami egyelőre megfelelő.

A **gazdaságpolitikában** a tavaly kezdődött válság ellenére mindmáig **nem került sor egy új stratégia** kidolgozására, ehelyett folyik az **egyensúlyjavító és az élénkítő irányvonal küzdelme**. Jól példázza ezt a 2023. évi költségvetés, melynek immár idén tavasszal elfogadott módosítása is lényegi felülvizsgálatra szorul. Az elkerülhetetlen válságkezelés **reformok nélküli megszorításokban** – adóemelésekben és támogatáscsökkentésekben, a közszolgáltatások perspektívtalan lezüllesztésében –, a piaci folyamatokba történő, a korábbinál is kiterjedtebb állami beavatkozásokban ölt testet. Az elmúlt két hónapban is rombolta a befektetői környezetet a különadók jövő évi megtartása (sőt a kereskedelem esetében már idei második félévtől való újabb megemlése), a megtakarítások egy részére kivetett adóteher, vagy a befektetési alapok szabályozásának átalakítása, a kormányközeli befektetők folytatódó erőszakos felvásárlási akciói. A stratégiai gondolkodás hiánya a jövő folytatódó **felélésében** (az egészségügy, az oktatás, az innováció elhanyagolásában), s félő, hogy a gazdasági egyensúly feszültségeit nagyrészt levezető **infláció idei csökkenését követő viszonylag magasan ragadásában** ölt testet. Ez utóbbit valószínűsíti, hogy a kormányzat részéről már felvetették a jegybanki inflációs cél emelésének lehetőségét.

A magyar kormány a jogállamisági követelményeknek megfelelő intézményi változtatásokkal nem tartalmilag, hanem **inkább csak formailag** igyekszik megfelelni az **EU elvárásainak**. Így a személyi függések rendszerén keresztül továbbra is biztosítani próbálja az elvileg független szervezetek „megfelelő” tevékenységét. A kormányzat vonakodva és ellentmondásos módon, az időt húzva és formailag, inkább csak a látszatok szintjén enged a gazdasági és politikai kényszereknek, miközben folyamatos akadékoskodásával, vétőfenyegetésével és vétőzással egyszerű **„bajkeverőként”** jelenik meg az EU döntéshozói és közvéleménye előtt. A kormány ettől a **„fárasztásos módszertől”** feltehetőleg azt reméli, hogy a magyar modell lényegét átmentve juthat hozzá az EU-transzferek jelentős részéhez. Ez eddig nem hozott sikert, hiszen immár a kormányzat megnyilvánulásai is az EU-transzferek nélkülözhetőségéről szólnak. A GKI **idén nem számít érdemi EU-transzfer** beérkezésére. Ugyanakkor azt valószínűsíti, hogy előbb-utóbb azért valamiféle megállapodás születni fog az EU-val, melynek végrehajtása ugyan állandó viták tárgya lesz, de azért a transzferek egy részének folyósítása – akár felfüggesztésekkel tarkítva – megtörténik. A tárgyalások megszakadása ugyanis Magyarország számára **nem csak veszteségekkel, de súlyos bizalomvesztéssel, s ezzel finanszírozási problémákkal járna.**

További információk:
Karsai Gábor (karsai.gabor@gki.hu)